VINODOLSKI ZBORNIK

Broj **11.** • godina 2006.

Izdavanje Vinodolskog zbornika novčano podupiru:

ŽUPANIJA PRIMORSKO-GORANSKA

GRAD CRIKVENICA

GRAD NOVI VINODOLSKI

OPĆINA VINODOLSKA

UDRUŽENJE OBRTNIKA CRIKVENICE

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA CRIKVENICE

ISSN 0351-5516

UDK 908(497.5 Vinodol)

V I N O D O L S K I
ZBORNIK

Godišnjak za gospodarstvo – turizam,
povijesnu i kulturnu baštinu, ekologiju
i promicanje ljudskog stvaralaštva

Ustanova u kulturi "Dr. Ivan Kostrenčić" Crikvenica
Crikvenica, Novi Vinodolski, Bribir
2006.

UREDNIČKI ODBOR
dr. sc. Stanko Antić, Zlatica Balas, Dragan Barac,
Ivan Barbarić (predsjednik), dr. sc. Branko Blažević,
Ksenija Car Ilić, Ivica Crnić, Franjo Deranja, Đurđica Ivančić Dusper,
Damir Gašparović, Gordana Jelenović, Ivica Jerčinović,
Željka Jurčić Kleković, Josip Kalafatić, Branimir Manestar,
Slavko Matejčić, Branka Plišić, Tami Sokolić,
Marin Škrgatić, Sanja Škrgatić, Stipe Tonković,
Vladimir Uremović, Bojan Zoričić.

UREDNIČKI KOLEGIJ
dr. sc. Stanko Antić, Zlatica Balas, Ivan Barbarić, Franjo Deranja,
Gordana Jelenović, Slavko Matejčić, Sanja Škrgatić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
dr. sc. Stanko Antić

ZAMJENICI GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA
Franjo Deranja
Slavko Matejčić
Zlatica Balas

IZVRŠNA TAJNICA IZDANJA
Sanja Škrgatić

UVODNA RIJEČ GLAVNOG UREDNIKA

U rujnu prošle godine objavili smo deseti broj Zbornika, čija je osobitost u dvije činjenice, da je bio tematski broj i deseti po redu, jubilarni.

To je prilika da se podsjetimo na njegove urednike. Redom to su dr. sc. Vinko Antić (broj I), Andrija Tus (II), Petar Frković (III), dr. sc. Zvonko Petrinović (IV), Stipe Tonković (V), dr. sc. Dragomir Babić (VI), dr. sc. Vladimir Uremović (VII), dr. Stanko Antić (VIII, IX, X, XI).

U tih deset brojeva tematika je bila raznovrsna. U prvih šest brojeva najviše mjesta zauzimale su teme iz NOB-a, a njihovi su autori bili učesnici toga rata, koji su pisali o svojim sjećanjima na ratne dane ili obrađivali pojedine ratne teme.

Međutim, bilo je i drugih tema iz raznih područja, kao što su povijest, kulturna i etnološka baština, ekologija i gospodarstvo. Dva su broja (VII i X) bila tematska; u sedmici su objavljeni radovi sa stručnog skupa o razvitku crikveničke općine (kasnije tri lokalne zajednice: gradovi Crikvenica i Novi Vinodolski te Vinodolska općina), a desetka je bila posvećena razvitku turizma u crikveničko-vinodolskom kraju.

U stvaranju prvih deset brojeva sudjelovalo je oko 120 autora, većinom ljudi iz našeg kraja, među kojima i dvadesetak doktora znanosti.

Prošli, deseti broj bio je posvećen turizmu. Sadržaji, koji su u njemu objavljeni, još su nam u dobrom sjećanju, ali ipak je potrebno reći još nekoliko riječi. Zbornik smo promovirali u sjedištima triju lokalnih zajednica u tjednu od 12. do 16. rujna, a odaziv ljudi bio je mnogo veći nego smo očekivali. Promatrajući te sadržaje s malim vremenskim odstojanjem možemo s pravom zaključiti da je većina njih na vrlo visokoj znanstvenoj razini i da tako Zbornik još jednom potvrđuje svoju stručnu kvalitetu. Posebnu pozornost privukao je Sažetak s prijedlozima i zaključcima, koji je najvećim dijelom adresiran na lokalnu vlast s molbom gradonačelnicima gradova Crikvenice i Novog Vinodolskog te Općine Vinodolske da preuzmu na sebe inicijativu i pokrenu akcije prema danim prijedlozima. Još je rano govoriti o tome što se čini, ali prvi su koraci učinjeni, što nas ohrabruje u očekivanju da će biti koristi od napora kojeg smo učinili u pripremi i plasiranju desetke.

Za ovaj, jedanaesti broj već smo ranije odabrali tematiku iz prirodne, povijesne i kulturne baštine. Iznenadio nas je veliki interes suradnika za tu te-

matiku, te smo odmah projektirali i dvanaesticu. Dobili smo prijedloge za pedesetak tema i rasporedili ih u ova dva broja, dajući prednost u jedanaestici onim radovima koji su bili gotovi. Napominjemo da u ovom broju kompleksnije obrađujemo jedno naselje, Dramalj, zahvaljujući naporu gospodina Anđelka Manestra, kojem su pomogli mjesni župnik i direktor Turističke zajednice. Učinili smo to kako bi dobili potpuniju sliku o ovom naselju, ali i ponudili pristup takvoj obradi Jadranova, Selca, Povila i Klenovice ili bilo kojeg mjesta s priobalja, pa pozivamo autore iz tih mjesta da nam se jave i prihvate ponudu. Primili smo i rad dr. Vladimira Uremovića o povijesti crikveničkog turizma, koji će biti uvršten u 12. broj, zajedno s prilogom dr. Branka Blaževića o povijesti novljanskog turizma. Bio je najavljen i prilog o paleontološkim nalazima u dramaljskoj spilji Vrtare male, ali ga nismo dobili do zaključivanja ovog broja, pa s njim računamo za idući broj.

Već smo započeli raditi na projektu dvanaestice i trinaestice budući se neke teme moraju obrađivati duže, osobito one koje zahtijevaju izvorna istraživanja ili šire konzultacije literature. Tako dajemo više vremena za pisanje radova onim autorima koji su prihvatili zahtjevnije teme, ali i onima koji su sada angažirani drugim poslovima, pa ne stignu pripremiti članke u zadanim terminima.

Tematiku ovog broja podijelili smo u nekoliko cjelina: Uvodne teme, Iz povijesti našeg kraja, Ekološko-kulturološke teme, Ličnosti našega kraja, Književni kutić, Prilozi. Želimo obratiti pozornost na Uvodne teme, u kojima imamo prilog dr. sc. Andrije Željka Lovrića i dr. sc. Mladena Raca o botaničkim osobitostima Vinodola. To su doista nova saznanja, koja se mogu uklopiti u prvu temu, u kojoj pišemo o identitetu Vinodola. Isto je tako s prilogom gđe. Željke Jurčić-Kleković koja nastavlja na svoj članak iz 10. broja, sugerirajući nove pristupe turizmu razvijajući "kulturni turizam", kao vidan element identiteta Vinodola. Planirali smo izaći i s temom o "gospodarstvu znanja" ali ju autor nije stigao pripremiti zbog svoje preopterećenosti drugim poslovima, pa s njom računamo u idućem broju.

Ova tema o "gospodarstvu znanja", kako je taj kompleks nazvan na jednom nedavnom skupu u Zagrebu, zanimljiva je po tome što nas okreće više budućnosti nego je to do sada pisano u Zborniku. Redovno su svi autori u dosadašnjim brojevima Zbornika pisali o prošlosti i sadašnjosti Vinodola, što je bilo korisno i uputno, ali postaje nedostatno. Nije na nama da samo opišemo svijet koji je prošao prije nas ili u kojem živimo, nego da ga mijenjamo. O tome su pisali neki naši suradnici, posebno u obnovljenom Zborniku, recimo u broju 10, ali radi se o posve drugačijem pristupu da o promjenama mislimo sa stajališta razvoja i primjenjivanja novog znanja, u prvom redu informatičkog u najširem smislu riječi. U našoj užoj sredini nema posebno razvijenih djelatnosti na razvoju novih znanja, ali je zato upravo ovaj kraj prikladan za pri-

mjenu novog znanja. Naši ljudi rado primaju novine i u njima sudjeluju na vidan način, pa je to jedan od uvjeta za nove razvoje. Turizam (sam po sebi i kao njegove dopune) drugi je povoljan uvjet za nove razvoje. Interesi naših ljudi nisu posve zadovoljeni radom u turizmu i u vezi s njim, pa im "gospodarstvo znanja" pruža nove prilike. Ono može ići uz tradicionalni turizam, ne ometa ga (nema ekoloških smetnji), obzirno je prema prirodnoj i kulturnoj sredini, obogaćuje ju itd. Dakle, "gospodarstvo znanja" i sve ono što se odnosi na implementaciju novih (informatičkih) znanja tematski je sklop za koji se preporučamo u Zborniku. Nadamo se da ćemo ovim potaknuti nove suradnike da nam se jave s ovakvim temama. To je prilika da za suradnju dobijemo nove, mlade ljude, jer su oni bliži toj tematici. Tu možemo naći zajednički program s Hrvatskom udrugom za promicanje novog znanja i obrazovanja, kojoj sam jedan od osnivača, jer se bavi pitanjima koja gore spominjemo i u vezi su s "gospodarstvom znanja". U našoj sredini nema velikih gospodarskih sistema, osim turizma, koji bi se mogli angažirati na širim programima primjene novog znanja, ali je ovdje plodno tlo da se sistemi iz drugih područja prošire na naš kraj, gdje ćemo ih u tom pogledu rado prihvatiti. Rado ćemo prihvatiti svaku inicijativu, a u tome nam mogu pomoći stručnjaci rodom iz ovog kraja koji žive i rade u drugim krajevima Hrvatske i svijetu, kao i prijatelji ovog kraja, posebno oni koji ovdje imaju svoje kuće za odmor ili ovdje rado provode svoje slobodno vrijeme. To su teme koje bi mogle zainteresirati i Sveučilište u Rijeci, te druge riječke znanstvene institucije, jer Vinodol je dio kvarnerske regije u čijem središtu Sveučilište i spomenute znanstvene institucije djeluju, te se i mi smatramo dijelom njihovog područja djelovanja.

Što se pak tiče ostalih sadržaja, u Zborniku nastavljamo započetu liniju, koja je utvrđena prilikom obnove Zbornika 2000. godine, a tiče se povijesno-kulturne i ekološke baštine te ljudskoga stvaralaštva. Prihvaćamo i program tematskih izdanja, kako bi se podrobnije obradile pojedine teme ili dalo prilike onim autorima koji su spremni za kompleksnije elaboracije od članaka u Zborniku (koji su naravno ograničeni opsegom). Nadamo se da su otvorene nove mogućnosti za suradnju sa Čakavskim saborom, kako obnovom vodećeg sastava u Katedri ČS u Novom Vinodolu tako i osnivanjem nove Katedre za Grad Crikvenicu i Vinodolsku općinu. Već dogovaramo neke zajedničke projekte, pri čemu bi Zbornik bio medij plasiranja novih saznanja na kojima će raditi ove dvije Katedre i zajedno s njima ostvarivati ono što je bit tih katedri – učiti. Korisno bi bilo razviti suradnju s Udrugom "J. J. Klović", koja se obvezala raditi na novim promocijama ličnosti i djela ovog vinodolskog velikana, s udrugama građana (Crikvenica), ekološkim udrugama (Crikvenica i Novi Vinodolski) i drugima koje već postoje ili će se osnovati. Sa žaljenjem moramo primijetiti da smo izgubili radni kontakt s Udrugom primoraca u Zagrebu, te da imamo sve manje suradnje s "našim zagrepčanima", koji su nam prilikom

obvnove Zbornika bili velikodušno najavili suradnju. Rado bismo prihvatili i suradnju s crkvenim institucijama na programu izučavanja i prezentacije sakralne baštine, koja je jedan od najvrijednijih elemenata našega povijesno – kulturnoga naslijeđa. Hvale je vrijedna suradnja nekoliko vrijednih arheologa i povjesničara, te drugih znanstvenika (čije priloge imamo i u ovom broju), ali lista mogućnosti nije iscrpljena. Naše je područje bilo neko vrijeme izvan interesa znanstvenih institucija te su mnoga područja nedovoljno ili površno, ponekad nikako istražena, što daje priliku da se sada čini više. Možda bi i lokalne vlasti trebale imati više razumijevanja za zajedničke projekte istraživanja, jer nije dovoljno samo se ograničiti na njihova uska područja niti svaka od njih ima dovoljno snage samostalno voditi velike projekte.

I ovaj put zahvaljujemo gradskim i općinskim vlastima u gradovima Crikvenici i Novi Vinodolski te Vinodolskoj općini i Poglavarstvu PGŽ za materijalnu potporu u izdanju Zbornika, kao i svim gospodarskim subjektima i ostalim prijateljima koji su nam financijski pomogli. No, od njih očekujemo i više, da imaju jači utjecaj na programsku politiku i izdavačku praksu Zbornika. Sada je prilika da se to ostvari, jer su u programski odbor Zbornika lokalne zajednice imenovale po tri svoja člana, a očekujemo da će doći i do zaključivanja međusobnog sporazuma lokalnih vlasti o zajedničkom interesu u izdavanju Zbornika, što nastojimo već više od dvije godine. Poželjna je i veća suradnja turističkih zajednica, jer je Zbornik zajednička publikacija koja promiče moderni turizam našeg kraja. Ako bi se postigao taj napredak mogli bismo poraditi na podizanju kvalitete Zbornika, izdavanju tematskih publikacija u okviru Zbornika (za što postoji velik interes), a Zbornik bi mogao biti i nosilac nekih istraživačkih projekata (iz ekologije, povijesti, etnografije i sl.).

Kao što se zna, nismo u mogućnosti honorirati naše suradnike, nego jedino im se na ovaj način i ovdje zahvaliti, uz puno razumijevanje da nam poklanjaju dio svoga slobodnoga vremena i dio svoga znanja, ali na zajedničko dobro – razvoj ovoga našega kraja.

Dr. sc. Stanko Antić Peverin